

DEBATT

Vidde-voktere på ville veier – Lovbruk langt ute på (Hardanger)-viddene

Av: Roald Ellingsen

Apropos artikkelen «Vårilig tur på vidda» i NAGS-NYTT 1-4/88.

Såvel ovennevnte artikkel som diverse avisoppslag i lokalpressen gjennom de senere år forteller at Hardanger Politikammer v/lensmannskontoret i Odda har fått det for seg at mineralsamling (i dette tilfellet i Tyssedalsfjellene) er ulovlig, og at det er en av etatens prioriterte oppgaver å forhindre slik aktivitet.

Nå er det av ukjent grunn slik at nasjonalparkens grenser er trukket i en vid bue utenom fjellene i området ~~vest~~ ^{øst} av Tyssedal, med de mange mineralogisk interessante toppene her med rester av det såkalte skyvedekket. Bortsett fra en egen fredningsbestemmelse for en berømt anatasforekomst gjelder derfor ingen spesielle begrensninger av mineralsamling i området.

I mangel av andre regler er det da man tyr til straffelovens paragraf 399, som slik forsøkes håndhevet hva angår 2 (stein, mineraler) av ialt ca. 20 navngitte «naturrekommener». Paragrafen, som på nyåret ble kjent som (og omdøpt til) moseloven, foreskriver nemlig fengsel eller bøter også for den som fjerner f.eks. mose, lyng, blomster, kvister, løv, m.m.

En fullstendig og bokstavelig håndhevelse av paragrafen vil sannelig være litt av en utfordring for de offentlige «vesener». Mangelen på slik håndhevelse representerer likevel, og desverre, ingen unnskyldning eller formildende omstendighet for oss mineralsamlere, dersom rettsvesenet skulle velge å benytte bestemmelsen.

Frifinnelsen i den såkalte mosesaken ble dessverre bygget på formodningen om rettsvillfarelse, og ga derfor ingen prinsipiell avklaring på hva man kan og ikke

kan tillate seg på (i dette tilfellet) statens grunn. Den av justisministeren bebudede revisjon av paragrafen bør derfor innføre større grad av samsvar mellom inngrepets økonomiske eller miljømessige skadevirkninger og en evt. straffereaksjon.

Nok om paragraf 399 i denne omgang, og tilbake til praksis ved Odda lensmannskontor.

I det etterfølgende vil jeg behandle helt spesielt jus'en omkring forekomstene av anatas og andre titanmineraler. Det er min påstand at nevnte lensmannskontor her er på ville veier og klart i konflikt med de rettigheter som enhver (inkludert mineralsamlere) har i h.h.t. bergverksloven.

Anatas er et titaniumoksyd, med formelen TiO_2 . Ifølge bergverkslovens paragraf 1 kan metallet titan og malmer av titan mates. Paragraf 2 slår fast bergfrihetens prinsipp om at enhver, med visse

DEBATT

begrensninger som bl.a. omhandles i paragraf 3, har rett til å skjerpe (lete etter) mutbare mineraler. Og etter paragraf 4 har skjerper rett til å foreta de arbeider som i den anledning er nødvendig.

Min konklusjon er derfor følgende: Ingen (selv ikke et visst lensmannskontor) kan hindre skjerping etter anatas og andre titanmineraler (heller ikke i tyssedalsfjellene), dersom ikke spesielle fredningsbestemmelser er vedtatt. Uansett fremtidig lovpraksis m.h.t. paragraf 399 vil denne bestemmelse aldri kunne avskjære den rett bergverksloven gir enhver norsk statsborger til skjerping, muting og utmål.

Fremdeles i tvil om dine rettigheter som samler av titanmineraler på vestvidda? Bergverkslovens paragraf 14 slår fast at mutingssøknad skal avslås bl.a. dersom anført mineral ikke er mutbart. Som bevis på mutbarhet av anatas, rutil, etc vedlegges kopi av mutingsbrev utsendt av Bergvesenet basert på mutingssøknad vedr. nevnte mineraler ved «Spissnut».

Bergvesenet
MUTINGSBREV

Navn: [Redacted]	Adresse: [Redacted]
Identifikasjonsnummer: [Redacted]	Beholdning: [Redacted]
Mutingsbrev: [Redacted]	Arbeidsdato: 02.03.1989
Utsendelsesdato: 17.03.1989	

Arbeidsdato	Sted	Arbeidsnavn	Arbeidsnavn	Arbeidsnavn
	Odda	Stasjons skifer		

Med de begrensninger som finnes i §§ 14 og 15 i lov av 20. juni 1977 nr. 19 om bergverksvesen.

Arbeidsbrev for den enkelte arbeider utstedes på:

Arbeidsbrev nr. [Redacted]

Arbeidsbrevets gyldighetstid: [Redacted]

Bergvesenet, Postboks 234, -Kjellerhuset, 4001 Odda

17.03.1989

STEIN
2/1989